

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД
У БЕОГРАДУ
Гж4 13/22
6.10.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија, Весне Мاستиловић, председника већа, Весне Миљуш и Весне Дамјановић, чланова већа у парници тужиоца АА из ..., ул. ... бр. ..., кога заступа Небојша Богдановић, адвокат из Београда, ул. Маршала Тита бр. 121, против туженог “Самиздат” д.о.о. Београд, ул. Таковска бр. 9/3/11, кога заступа Круна Савовић, адвокат из Београда, ул. Македонска бр.30, ради заштите ауторских права и накнаде штете, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П4 172/20 од 12.10.2021. године, у седници већа одржаној дана 6.10.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П4 172/20 од 12.10.2021. године у ставу првом, другом и петом изреке.

УКИДА СЕ пресуда Вишег суда у Београду П4 172/20 од 12.10.2021. године у ставу седмом, деветом и једанаестом изреке и у том делу предмет враћа истом првостепеном суду на поступање.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П4 172/20 од 12.10.2021. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да је тужени “Самиздат” д.о.о. Београд повредио ауторска права тужиоца и то тако што је на интернет сајту www.javniservis.net дана ... године неовлашћено јавно саопштио ауторско дело без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора и то фотографију „ББ“, при чему је исту јавно саопштио и у непотпуној форми и измењеној форми, чиме је тужиоцу проузроковао материјалну и нематеријалну штету. Ставом другим изреке, делимично је усвојен захтев тужиоца и обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде материјалне штете због повреде имовинских ауторских права аутора неовлашћеним јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца-фотографије “ББ“ исплати износ од 17.633,10 динара са законском затезном каматом почев од 21.10.2021. године па до исплате, а све у року од 15 дана од дана пријема писаног отправака пресуде под претњом последица принудног извршења. Ставом трећим изреке делимично је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде материјалне штете због повреде имовинских права аутора неовлашћеним јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца-фотографије „ББ“ на износ досуђен у ставу другом изреке пресуде од 17.633,10 динара исплати законску затезну камату почев од 18.8.2020. године па до

12.10.2021. године, као неоснован. Ставом четвртим изреке делимично је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде материјалне штете због повреде имовинских права аутора неовлашћеним јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца-фотографије „ББ“, исплати износ од 66,9 динара са законском затезном каматом почев од 18.8.2020. године па до исплате, као неоснован. Ставом петим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде нематеријалне штете због повреде моралних права аутора јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца-фотографије „ББ“ без назначења имена или псеудонима аутора исплати износ од 20.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 12.10.2021. године па до исплате, а све у року од 15 дана од дана пријема писаног отправка пресуде под претњом последица принудног извршења. Ставом шестим изреке делимично је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужни да му на име накнаде нематеријалне штете због повреде моралних права аутора јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца-фотографије „ББ“ без назначења имена или псеудонима аутора исплати износ преко досуђеног износа у ставу петом изреке пресуде од 20.000,00 динара, а до траженог износа од 60.000,00 динара, односно за износ од 40.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 12.10.2021. године па до исплате као неоснован. Ставом седмим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца па је обавезан тужени да му на име накнаде нематеријалне штете због повреде права моралних права аутора јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца-фотографије „ББ“ у непотпуној форми исплати износ од 20.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 12.10.2021. године па до исплате, а све у року од 15 дана од дана пријема писаног отправка пресуде под претњом последица принудног извршења. Ставом осмим изреке делимично је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде нематеријалне штете због повреде моралних права аутора јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца-фотографије „ББ“ у непотпуној форми исплати износ од преко досуђеног износа у ставу седмом изреке пресуде од 20.000,00 динара, а до траженог износа од 60.000,00 динара, односно за износ од 40.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 12.10.2021. године па до исплате, као неоснован. Ставом деветим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца па је обавезан тужени да му на име накнаде нематеријалне штете због повреде моралних права аутора јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца-фотографије „ББ“ у измењеној форми исплати износ од 20.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 12.10.2021. године па до исплате, а све у року од 15 дана од дана пријема писаног отправка пресуде под претњом последица принудног извршења. Ставом десетим изреке делимично је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде нематеријалне штете због повреде моралних права тужиоца јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца-фотографије „ББ“ у измењеној форми исплати износ преко досуђеног износа у ставу деветом изреке пресуде од 20.000,00 динара, а до траженог износа од 60.000,00 динара, односно за износ од 40.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 12.10.2021. године па до исплате, као неоснован. Ставом једанаестим изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 56.559,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писаног отправка пресуде под претњом последица принудног извршења и са законском затезном каматом почев од дана стицања услова за извршност одлуке па до исплате.

Против наведене пресуде тужени је благовремено изјавио жалбу побијајући је у ставу првом, другом, петом, седмом, деветом и једанаестом изреке, из свих законом предвиђених разлога због којих се пресуда може побијати. Жалбене разлоге је изнео, жалбени предлог ставио.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу одредбе члана 386. Закона о парничном поступку, Апелациони суд је оценио да је жалба туженог делимично основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка, прописане чланом 374. став 2. тачке 1-3, 5, 7. и 9. Закона о парничном поступку, на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности. Одлука садржана у ставу првом, другом и петом изреке је јасна, непротивречна датим разлозима, дати су разлози о битним чињеницама тако да се одлука могла испитати.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је професионални фотограф, од 1968. године се бави фотографијом, био је дугогодишњи сарадник “Политике” јер је у периоду од 1977. године до 1990. године био сарадник ове медијске куће. Аутор је фотографије „ББ“ која је настала 1982. године за потребе Политике, часопис “Интервју”. Сачињена је у “Студију Б” у канцеларији ББ, којом приликом је сачинио 50 портрета ББ. На фотографији је приказан писац ББ наслоњен на своју леву руку, подигнутог кажипрста, односно прислоњеног уз образ, док су му остали прсти савијени. Тужени је фотографију неовлашћено јавно саопштио дана .. године на www.javniservis.net јер је ауторско дело тужиоца саопштио без његове сагласности. Дело је саопштио и без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора, као и у непотпуној и измењеној форми. Фотографија је исечена и на њој је све затамљено сем лица ББ, док је само лице посветљено. Тужиоцу је објављивање фотографије без назначења да је аутор те саопштавања у измењеној форми засметало, јер се тужени није обратио тужиоцу као аутору, фотографија је превише затамљена и исечена и као таква није оно што је он сачинио. Тужени је одмах по пријему опомене од стране тужиоца уклонио спорну фотографију и понудио да спор реши вансудским путем али до договора није дошло. Тужилац ауторска, имовинска и неимовинаска права на делу никоме није пренео.

Првостепени суд је на овако утврђено чињенично стање правилно применио материјално право, одредбе чл. 2 став 1 и 9, чл.8 , 15, 19, 20, 30, 204, 205. и 207. Закона о ауторским и сродним правима приликом доношења одлуке у ставу првом, другом и петом изреке побијане пресуде. Тужилац као аутор дела има искључиво право да допусти или не допусти јавно саопштавање свог дела, да штити интегритет свога дела а као аутор има право да се његово име, псеудоним или знак назначе на сваком примерку дела. Такође аутор има овлашћење да се супротставља сваком незаконитом поступању. Аутор дела ужива и сва морална и имовинска права у погледу свог ауторског дела од тренутка настанка дела. Правилно је првостепени суд закључио да је тужени повредио ауторска права тужиоца, јер је без знања и одобрења тужиоца неовлашћено саопштио тужиочево ауторско дело, а дело, фотографију тужиоца, саопштио јавности без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора. На тај начи тужени је тужиоцу проузроковао материјалну и нематеријалну штету.

Имајући у виду да је тужени спорну фотографију саопштио на интернет сајту чији је власник и издавач, првостепени суд, полазећи од прегледа минималних цена

фотографија Тарифника УЛУПУДС-а за 2017/2018 годину којом је прописана цена за објављивање на интернету и другим електронским облицима приказивања од 150 поена, 1 поен= 1 евро по средњем курсу НБС на дан пресуђења, правилно је обавезао туженог да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати износ од 17.633,10 динара, који износ је обрачунат применом средњег курса НБС на дан пресуђења 12.10.2021 године, са законском затезном каматом од дана пресуђења као дана доспелости па до исплате сходно одредби члана 189. став 2. и 277. Закона о облигационим односима.

Такође, саопштавањем ауторског дела тужиоца без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора, правилно је првостепени суд закључио да је тужени повредио морална права аутора и то право аутора на назначење имена, чиме му је проузроковао нематеријалну штету, па је имајући у виду све околности случаја и критеријуме прописане одредбом члана 200. Закона о облигационим односима, тужиоцу досудио правичну новчану накнаду у износу од 20.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења. Из наведених разлога, ожалбена пресуда је потврђена у ставу првом, другом и петом изреке.

Неосновани су жалбени наводи туженог да није пасивно легитимисан јер као пружалац услуге информационог друштва није одговоран за садржај који се објављује на порталу „Јавни сервис“ имајући у виду да он не врши никакве интервенције на садржају који преноси са других портала. Неспорно је да је тужени власник сајта на коме је објављена спорна фотографија, при чему је наведени сајт интернет портал који служи пласирању, односно саопштавању информација, а не трговини у смислу трговине информацијама и обављања других услуга прописаних чланом 3. став 1. Закона о електронској трговини, а све у циљу стицања профита, правилно је првостепени суд закључио да је тужени као власник спорног сајта и издавач пасивно легитимисан.

Такође, неосновани су и жалбени наводи да је тужени чланак у оквиру кога је објављена спорна фотографија пренео у истој форми у којој је објављена на порталу дневног листа „Данас“ и да на предметној фотографији нису вршене било какве интервенције од стране туженог. Тужени није поступио у складу са чланом 15. Закона о ауторском и сродним правима, којом је предвиђена обавеза сваког лица које искоришћава туђе ауторско дело да наведе име аутора, изузев ако је то с обзиром на конкретан облик јавног саопштавања дела технички немогуће или нецелисходно, као што овде није био случај. Чињеница да је тужени преузео спорну фотографију не искључује његову обавезу да приликом саопштавања нечијег ауторског дела означи лице које је његов аутор, односно не значи да се аутор одрекао права да даје сагласност за свако наредно објављивање тог истог дела, као и да се супротставља изменама свог дела.

Ни наводи жалбе туженог у погледу висине досуђених износа на име накнаде имовинске и неимовинске штете због објављивања дела без назначења имена или псеудонима тужиоца нису од утицаја на правилност ожалбене пресуде. Новчана накнада на име повреде имовинских права тужиоца као аутора досуђена је на основу минималних накнада коју предвиђа УЛУПУДС као струковно удружење. Тужилац је професионални фотограф и овлашћен је да тражи накнаду у било ком износу па и у минималном износу које преписује удужење УЛУПУДС коме припадају и фотографи чији Тарифник који се односи на објављивање фотографија представља адекватно

мерило на основу кога се може одредити накнада. Досуђена накнада на име повреде неимовинских права аутора а због неозначавања имена тужиоца као аутора је у складу са одредбом члана 200. Закона о облигационим односима, јер су цењене све околности битне за одмеравање њене висине: да је тужилац професионални фотограф, да је фотографија ексклузивна, околности у којима је настала, субјективни осећај који је тужилац имао (пониженост) приликом сазнања за учињену повреду. Зато досуђени износи из става другог и петог изреке представљају правичну новчану накнаду у конкретном случају.

Суд је ценио жалбене наводе да је тужени покушао да спор реши мирним путем, те да тиме није дао повода за судски поступак, али је оценио да та чињеница није од утицаја на правилност одлуке. Тужени је неовлашћеним објављивањем ауторског дела тужиоца повредио ауторска права тужиоца који је стога овлашћен да тражи заштиту свога права према одредби члана 205. Закона о ауторском и сродним правима и оствари правичну накнаду штете коју му је тужени проузроковао и то како њену нематеријалну компоненту због повреде моралних права аутора, тако и њену материјалну компоненту због повреде имовинских права аутора.

Међутим, одлука садржана у ставу седмом и деветом изреке ожалбене пресуде за сада се не може прихватити јер је донета погрешном применом материјалног права.

Тужени је спорну фотографију, осим што ју је јавно саопштио без сагласности тужиоца и без означања тужиоца као аутора, саопштио и у непотпуној форми јер је фотографија исечена, као и у измењеној форми јер је на фотографији све затамњено, сем лица ББ, док је само лице посветљено. Првостепени суд је оценио да је тужени на тај начин повредио морална права аутора и то право на заштиту интегритета дела, прописано одредбом члана 17. Закона о ауторском и сродним правима и да тужиоцу припада право на накнаду нематеријалне штете те тужиоцу досудио новчану накнаду нематеријалне штете за саопштавање ауторског дела у непотпуној форми као и за неовлашћено јавно саопштавање ауторског дела у измењеној форми у износима од по 20.000,00 динара. Међутим, основано се жалбом указује да је одлука о висини накнаде неимовинске штете због јавног саопштавања ауторског дела тужиоца, фотографије у измењеној и у непотпуној форми донета уз погрешну примену материјалног права, на коју другостепени суд пази и по службеној дужности.

Тачно је да право аутора на заштиту интегритета дела је прописано чланом 17. Закона о ауторском и сродним правима али као јединствен вид моралноправне компоненте ауторског права којом се аутору признаје искључиво право да се успротиви сваком деформисању, скраћењу или мењању дела којим се нарушава његова неповредивост. Саопштавање дела у измењеној као и у непотпуној форми законом је издвојено само као један од многих начина на који може бити нарушена неповредивост (интегритет) ауторског дела. Ово с тога јер се саопштавањем ауторског дела у измењеној као и у непотпуној форми повређује неповредивост (интегритет) ауторског дела који је објекат заштите јединственог вида моралноправне компоненте ауторског права-права на заштиту интегритета дела. Из наведених разлога одлука садржана у ставу седмом и деветом изреке није правилна.

У поновном поступку суд ће ценити да је нарушавање интегритета ауторског дела основ за досуђење јединствене накнаде неимовинске штете због повреде моралних права аутора која је учињена јавним саопштавањем ауторског дела у

непотпуној и измењеној форми те да тужиоцу као аутору припада јединствена накнада сходно чл. 17, 204 и 205 став 2 ЗОАСП-а. Приликом оцене висине ове штете имаће у виду сва мерила и критеријуме прописане чл. 200 ЗОО, као и све околности конкретног случаја, па ће донети нову одлуку у складу са указаним одредбама Закона.

Укинута је и одлука о трошковима поступка садржана у ставу једанаест изреке пресуде јер зависи од коначног исхода спора.

Одлука као у ставу првом изреке пресуде донета је на основу чл. 390. ЗПП, а у ставу другом на основу чл. 392 став 2 и 401. став 1 тачка 3 ЗПП.

Председник већа-судија
Весна Мاستиловић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић